

ВІДОЗВА
Всеукраїнської екологічної ліги
щодо формування Національного процесу «Довкілля для України»

З моменту створення Всеукраїнська екологічна ліга проголосила конструктивну співпрацю з усіма силами, які основним завданням своєї діяльності визначили захист довкілля. Ми не звертали увагу на кольори прапорів політичних партій, для нас не мало значення, який прошарок суспільства представляють люди, які приходили до нас і до яких ми йшли самі. Владу ми розглядали як партнера, і за це часто наражалися на критику деяких наших колег, що відкидали будь-які контакти з нею. Для нас пріоритетом був зміст, якість та результати роботи, а не проголошені гасла.

Участь у формуванні державної екологічної політики, внесення пропозицій до органів влади щодо вдосконалення природоохоронного законодавства, впровадження збалансованого розвитку, практична природоохоронна робота, припинення діяльності екологічно небезпечних підприємств та проектів, сприяння науковим дослідженням у галузі ресурсо- та енергозберігаючих технологій, розбудова національної екомережі, створення нових та збереження наявних природоохоронних територій, сприяння екологічній освіті та освіті для збалансованого розвитку, підготовка спільно з провідними науковцями та видання тритомної Екологічної енциклопедії, Екологічного атласу України, наукового альбому «Природно-заповідний фонд України: об'єкти загальнодержавного значення», поширення екологічної інформації, організація та проведення Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України» – ось далеко не повний перелік тих справ, якими опікувалась Всеукраїнська екологічна ліга протягом 15 років.

Разом з нашими колегами з інших громадських організацій провели кілька форумів екологічної громадськості, підготували Громадську оцінку екологічної політики України. У 2003 році спільно організували громадську конференцію, що була складовою 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів охорони навколишнього середовища «Довкілля для Європи», ініціювали підготовку та брали участь у розробленні Стратегії національної екологічної політики та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища, разом ми лобіювали важливі законопроекти і протестували проти прийняття відверто антиекологічних рішень. Часто ми досягали позитивного результату.

У більшості випадків поруч з громадськістю і науковцями ставали працівники Мінприроди України та його територіальних підрозділів. Громадськість цінувала таку співпрацю, фаховість і відданість справі державних службовців, які готували важливі документи чи рішення, часом навіть всупереч волі очільників Мінприроди та уряду, адже не завжди в керівництві міністерства були професіонали-екологи. І тоді природу доводилося захищати від таких керівників. Це було не просто, але ми розуміли тимчасовість «временщиків» і бачили подальшу перспективу.

З переважною більшістю колишніх працівників і керівників Мінприроди у нас і нині професійні контакти й добрі стосунки. Приємно, що частина колишніх міністрів і далі працює у сфері довкілля на громадській, політичній чи науковій ниві.

То чому зараз ми перебуваємо в опозиції до нинішнього Міністерства екології та природних ресурсів України?

Перше. Протягом останніх років керівники уряду і держави розпочали нищення системи охорони природи в Україні. У 2011 році було ухвалено Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», прийняття якого завдало системі охорони довкілля втрат, розмір і наслідки яких важко навіть оцінити. В результаті прийняття цього акту в Україні практично припинила діяльність державна екологічна експертиза, яка й створювалася як основний механізм, що запобігатиме заподіяння шкоди довкіллю. Того ж року керівництво держави почало згортати процес створення заповідних територій в Україні, що знайшло відображення у спробах скасувати Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки та ліквідації Державної служби заповідної справи. І якщо під тиском громадськості Державну програму вдалося відновити, то руйнація заповідної справи стала початком зміни всієї природоохоронної політики в державі.

Нині найбільш негативні процеси для довкілля ініціюються керівництвом Мінприроди. Саме керівництво міністерства є головним лобістом видобування сланцевих газів в Україні. При цьому, на відміну від європейських країн чи тих же Сполучених Штатів Америки, українські урядовці намагаються йти шляхом силового «продавлювання» рішення, без урахування точки зору місцевих громад, їхніх представницьких органів, ігноруючи застереження науковців та переважної більшості природоохоронних громадських організацій.

На думку експертів ВЕЛ, соціально-економічні вигоди від видобування сланцевого газу є сумнівними, а екологічні ризики – значними у короткотерміновій і загрозливими – у довгостроковій перспективі.

Чи хочуть українці перетворити частину своєї території на місячний ландшафт, позбутися підземних джерел питної води, які є стратегічним ресурсом держави? Питання риторичне, тому що місцеві громади та частина місцевих представницьких органів влади не сприймають урядового проекту видобування сланцевих газів.

У серпні 2012 року Міністр екології та природних ресурсів України незаконно ліквідував Громадську раду всеукраїнських природоохоронних організацій, яка висловила застереження щодо екологічних ризиків видобування сланцевого газу. Дуже швидко за наказом Міністра була створена інша «конструктивна для Міністерства» громадська рада, що слухняно прийняла «потрібні» рішення. Тепер у планах Міністерства – ліквідувати Оргуський інформаційно-тренінговий центр, створений на виконання міжнародних зобов'язань України, зокрема для поширення екологічної інформації, забезпечення участі, врахування думки громадськості у прийнятті екологічно важливих рішень.

І, нарешті, 16 жовтня 2012 року народні депутати практично зруйнували систему охорони навколишнього середовища в Україні, коли затвердили сумнозвісний законопроект № 10218 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо оптимізації повноважень органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів, у тому числі на місцевому рівні)», внесений представником Президента у Верховній Раді України народним депутатом Ю. Мірошніченком.

Попри протести громадськості, негативне рішення парламентського Комітету з питань екологічної політики, нищівну критику законопроекту фахівцями юридичного та науково-експертного управління Верховної Ради України, а також заклики опозиції дослухатися до здорового глузду, депутати провладної коаліції прирекли на знищення систему охорони природи в Україні. Президент В. Янукович, незважаючи на значні порушення Конституції, допущені у законі, підписав його.

Цей закон свідчить про цілковиту безвідповідальність тих, хто стоїть за його ухваленням, перед Довкіллям, українським народом і прийдешніми поколіннями. Всеукраїнська екологічна ліга наголошує, що передбачені законом зміни призведуть до розбалансування основ екологічного законодавства, зруйнують систему контролю та координації всіх органів влади у здійсненні екологічної політики і, як наслідок, призведуть до погіршення стану водних об'єктів та атмосферного повітря, узаконення перерозподілу цінних територій у приватну власність, змінять на гірше ситуацію з національною екомережею та негативно впливатимуть на біорізноманіття й стан довкілля України в цілому.

З огляду на зазначене, Всеукраїнська екологічна ліга не бачить перспективи у співпраці з Міністерством екології та природних ресурсів України за нинішнього його керівництва, що втратило територіальні підрозділи та значну частину своїх функцій і діяльність якого спрямована лише на використання природних ресурсів, а не захист Природи.

Усвідомлюючи свою відповідальність перед прийдешніми поколіннями українців за стан довкілля та віддаючи пріоритет інтеграції України до європейської спільноти, Всеукраїнська екологічна ліга ініціює початок Національного процесу «Довкілля для України», метою якого є:

- зміцнення суспільного партнерства для поліпшення стану довкілля в Україні;
- інтеграція екологічної політики в галузеві та регіональні політики, стратегії «зеленої» економіки в суспільно-політичне, економічне та соціальне життя України для забезпечення збалансованого розвитку держави;
- формування розвинутого громадянського суспільства, яке є засадничим поняттям збалансованого розвитку і ознакою демократичної держави;
- міжнародна співпраця в рамках процесу «Довкілля для Європи».

Закликаємо усіх екологічно свідомих та патріотично налаштованих громадян України, представників науки, політичних партій та громадських організацій, місцеві громади, екологічно дружній бізнес долучитися до формування Національного процесу «Довкілля для України».